TUAIRIMÍ

COISTE EACNAMAÍOCH AGUS SÓISIALTA NA hEORPA

AN 577Ú SEISIÚN IOMLÁNACH DE CHOISTE EACNAMAÍOCH AGUS SÓISIALTA NA hEORPA, 2023.3.22. – 2023.3.23.

Tuairim ó Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa — "Plean Gníomhaíochta don Óige i ngníomhaíochtaí seachtracha an Aontais 2022–2027"

(tuairim féintionscnaimh)

(2023/C 184/02)

Rapóirtéir: **Michael McLOUGHLIN**

Comhrapóirtéir: **Tatjana BABRAUSKIENĖ**

Cinneadh ón Tionól Iomlánach	22.9.2022
Bunús dlí	Riail 52(2) de na Rialacha Nós Imeachta
	Tuairim féintionscnaimh
Rannóg atá freagrach	Caidreamh Seachtrach
Dáta a glactha sa rannóg	6.3.2023
Dáta a glactha sa seisiún iomlánach	22.3.2023
Seisiún iomlánach Uimh.	577
Toradh na vótála	
(ar son/in aghaidh/staonadh)	157/0/1

1. **Conclúidí agus moltaí**

1.1. Cé gur díol sásaimh do Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa (CESE) an Plean Gníomhaíochta don Óige i ngníomhaíochtaí seachtracha an Aontais, is léir dó go bhféadfadh dúshláin a bheith ann maidir lena chur i bhfeidhm ar bhonn céimneach agus lena chur i gcrích. Beidh faireachán agus maoirseacht ag teastáil ina leith sin. Tá sé á chur in iúl ag CESE gur mian leis páirt ghníomhach a ghlacadh i gcur chun feidhme an Phlean Gníomhaíochta don Óige.

1.2. Tá CESE den tuairim gur mór an chabhair saineolas agus taithí na n-eagraíochtaí óige san Aontas Eorpach, agus ar fud an domhain, don Choimisiún Eorpach agus do na toscaireachtaí Aontais araon maidir leis an bplean a chur i gcrích. Ina theannta sin, síleann sé gur cheart inniúlachtaí bunúsacha a bheith ag foireann uile an Aontais a bhíonn ag obair le daoine óga, mar atá inniúlachtaí maidir le spásanna atá fabhrach don óige, scileanna comhairliúcháin, modhanna oibre don óige agus saincheisteanna nach iad.

1.3. Ba mhaith le CESE go dtabharfaí aird i gcónaí ar na daoine óga is sia amach ar an imeall le linn a chur chun feidhme, ina measc daoine óga faoi mhíchumas, agus go gcuirfí an bhéim chéanna ar thacaíocht na cosmhuintire don óige i bpobail áitiúla mar chomhlánú ar an obair cheannaireachta uile. Ba cheart próisis cheannaireachta agus rannpháirtíochta a cheapadh chun rannpháirtíocht na cosmhuintire agus próisis ón mbun aníos a áirithiú le go gceapfar ceannairí a mbeidh cur amach acu ar an ngnáthshaol.

1.4. Tá sé á chur chun suntais ag CESE gur príomhdhúshlán sa tslí ar chur chun feidhme an Phlean Gníomhaíochta don Óige iad sonraí a bhailiú agus faireachán a dhéanamh orthu, agus gur cheart a chinntiú go ndéanfaidh an Coimisiún Eorpach, an tSeirbhís Eorpach Gníomhaíochta Seachtraí (SEGS), gníomhaireachtaí ábhartha maoinithe agus eagraíochtaí na sochaí sibhialta (ESSanna) tuairisciú rialta ina leith, i gcomhréir leis an mapáil agus anailísiú ar bhearnaí sna sonraí idirnáisiúnta maidir leis an óige a rinne an Coimisiún Eorpach le déanaí ([1]).

1.5. Is díol sásaimh do CESE na naisc le hobair na Náisiún Aontaithe agus lena ngníomhaireachtaí sa réimse sin agus spreagann sé na naisc sin, go háirithe maidir leis an gClár Oibre don Óige, don tSíocháin agus don tSlándáil agus aon sineirgí le Coiste na Náisiún Aontaithe um Chearta an Linbh.

1.6. Creideann CESE go bhféadfadh príomhbheartais an Aontais don óige, cuir i gcás Erasmus+ agus an Ráthaíocht don Aos Óg, a bheith ina gcuidiú sna réimsí a leanas: rannpháirtíocht na hóige agus beartais óige. Nuair atá na struchtúir sin in úsáid, ba cheart aird a thabhairt ar neamhspleáchas na nósanna imeachta maidir le hiarratais agus ar shaincheisteanna ar nós víosaí agus teangacha.

1.7. Molann CESE do Chomhairle an Aontais Eorpaigh na Ballstáit a spreagadh chun pleananna dá gcuid féin a bheith acu a bheidh dírithe ar shaincheisteanna cosúil leis an bPlean Gníomhaíochta don Óige agus a bheidh ar siúl acu i gcomhpháirt leis an tsochaí shibhialta, go háirithe le heagraíochtaí don óige. Ina theannta sin, ba cheart na naisc agus comhpháirtíochtaí na sochaí sibhialta atá ann cheana idir Ballstáit an Aontais agus sprioctháirtha a fhorbairt agus a fheabhsú, go háirithe naisc agus comhpháirtíochtaí idir eagraíochtaí don óige.

1.8. Molann CESE freisin gur cheart sprioctháirtha a spreagadh agus na huirlisí a bhronnadh orthu chun gur féidir dóibh beartais nithiúla thiomnaithe dá gcuid féin a bheith acu don óige maille le comhairlí náisiúnta óige nó a gcomhionann a bheith ann don aos óg. San am céanna, ba cheart prionsabail chearta an duine a bheith mar threoir ag an gCoimisiún agus é ag tacú leis na sprioctháirtha.

1.9. Tá CESE den tuairim láidir gur cheart naisc a dhéanamh idir an Plean Gníomhaíochta don Óige agus Bliain Eorpach na Scileanna chun a áirithiú go dtabharfar tús áite don obair sin i dtíortha comhpháirtíochta.

1.10. Tá CESE den tuairim gur cheart an comhionannas, agus cosaint do chailíní óga go háirithe, a bheith i gcroílár na ngníomhaíochtaí atá dírithe ar an oideachas, agus gur cheart dul i muinín straitéisí lena n-áiritheofar rannpháirtíocht na ndaoine is deacra teagmháil a dhéanamh leo. Ba cheart na deiseanna scoláireachta uile a bheith oscailte agus trédhearcach agus modhanna a bheith in úsáid a bhfuil sé d'aidhm acu spreagadh a thabhairt dóibh siúd is deacra teagmháil a dhéanamh leo.

1.11. Tá CESE den tuairim láidir gur cheart rannpháirtíocht saoránach a chothú leis na ESSanna uile, cuir i gcás grúpaí óige, ceardchumainn agus grúpaí fiontraithe óga.

1.12. Measann CESE nach mór do bheartas trádála an Aontais an tionchar atá aige ar dhaoine óga a scrúdú, chomh maith leis an gceangal atá aige leo, go háirithe a fhad a bhaineann le caibidlí trádála agus inbhuanaitheachta agus le Comhaontuithe Comhpháirtíochta Eacnamaíche (CCEnna).

1.13. Molann CESE gur cheart seirbhísí sonracha meabhairshláinte do dhaoine óga, ar seirbhísí iad a bheadh lonnaithe ina bpobal féin, agus spriocanna le haghaidh líon aschuir agus feabhsuithe cáilíochtúla meabhairshláinte araon a fhorbairt le haghaidh obair a dhéanfaí le daoine óga i réimse na gníomhaíochta seachtraí, i gcomhréir le staidéar an Choimisiúin Eorpaigh.

1.14. Creideann CESE gur cheart an comhrac i gcoinne saothar leanaí a áireamh ina chuid thábhachtach den Phlean Gníomhaíochta don Óige, ionas gur féidir stop a chur faoi dheireadh is faoi dheoidh le saothar leanaí san 21ú haois.

2. **Eolas cúlra: gníomhaíochtaí ábhartha de chuid CESE**

2.1. I mí Dheireadh Fómhair 2018, ghlac CESE an tuairim a bhí curtha le chéile aige maidir le Straitéis Óige nua an Aontais ([2]) inar leagadh béim ar an ngá atá le cur chuige trasearnála i leith na hóige agus le haird bhreise a dhíriú ar an bhfostaíocht, ar an meabhairshláinte, ar an gcomhionannas agus ar an oideachas. Cuireadh i bhfios freisin a thábhachtaí atá beartais gníomhaíochta seachtraí an Aontais i ndáil leis an méid sin.

([1]) Kalantaryan, S., McMahon, S. agus Ueffing, P., Youth in external action, JRC130554, Oifig Foilseachán an Aontais Eorpaigh, Lucsamburg, 2022.

([2]) IO C 62, 15.2.2019, lch. 142 (níl leagan Gaeilge ann).

2.2. I mí Mheán Fómhair 2020, ghlac CESE an tuairim *I dtreo rannpháirtíocht struchtúrtha na hóige maidir leis an aeráid agus leis an inbhuanaitheacht i bpróiseas cinnteoireachta an Aontais Eorpaigh* ([3]). Iarradh freisin go mbunófaí Cruinnithe Comhchéime na hÓige um an Aeráid agus an Inbhuanaitheacht, lena n-áirítear toscaire óige a bheadh mar chuid de thoscaireacht oifigiúil an Aontais chuig cruinnithe Chomhdháil Pháirtithe Chreat-Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir leis an Athrú Aeráide (COP UNFCCC), agus go mbeadh guthanna daoine óga le sonrú sna tuairimí ó CESE maidir leis an aeráid agus an inbhuanaitheacht.

2.3. Sa tuairim *An beartas um an óige sna Balcáin Thiar, mar chuid den Chlár Oibre um Nuálaíocht do na Balcáin Thiar* ([4]) a glacadh i mí Iúil 2022, d'iarr CESE ar na rialtais sna Balcáin Thiar príomhdhoiciméid bheartais óige an Aontais a leanúint agus infheistíocht thairis sin a dhéanamh i mbeartais óige fhianaisebhunaithe lena dtugtar aghaidh ar na dúshláin forbartha a bhíonn ag daoine óga, agus leithdháiltí leordhóthanacha trédhearcacha buiséid á n-áirithiú acu.

2.4. Is maith is féidir do CESE, thar institiúid ar bith eile, caidreamh le líonraí don aos óg a éascú. Bhunaigh sé Grúpa Comhordúcháin le haghaidh Bhliain Eorpach na hÓige ar tugadh sainordú dó an comhar le heagraíochtaí don óige agus an t-aos óg a neartú le linn na Bliana agus ina dhiaidh sin, agus oibriú i gcomhar le hinstitiúidí eile an Aontais agus leis na ESSanna, chun a áirithiú gur fearr a chuirfí daoine óga san áireamh ar bhonn leathan ina ngníomhaíochtaí laethúla. I mí Mheán Fómhair 2022, ghlac CESE an tuairim *Measúnú tionchair an Aontais Eorpaigh ó thaobh na hóige de* ([5]) agus d'iarr sé go dtabharfaí ról ní ba struchtúrtha, ní b'fhónta agus ní ba spriocdhírithe don óige seachas mar atá aici faoi láthair.

3. **Barúlacha ginearálta maidir leis an bPlean Gníomhaíochta don Óige**

3.1. Is díol mór sásaimh do CESE an *Teachtaireacht Chomhpháirteach – An Plean Gníomhaíochta don Óige i nGníomhaíochtaí Seachtracha an Aontais 2022-2027*, ar céim thábhachtach chun cinn í i réimse na gníomhaíochta seachtraí agus i mbeartas na hóige, agus aithníonn sé na sineirgí a d'fhéadfadh a bheith ann idir an dá thaobh, rud atá ag teastáil go dóite. Ina theannta sin, tugann forbairt den sórt sin, le linn Bhliain Eorpach na hÓige, le fios freisin go n-aithnítear go bhfuil impleachtaí don óige agus do shaol daoine óga i ngach réimse beartais, agus nach mór na cúinsí a bhaineann leis an ngrúpa sin a bheith ina gcuid den obair bheartas ar fad, seachas sna réimsí "traidisiúnta" sin amháin a shamhlaítear le daoine óga.

3.2. Tá drochthionchar ag an gcogadh san Úcráin ar shibhialtaigh i gcónaí, go háirithe ar leanaí, ar dhéagóirí agus ar dhaoine óga. Ba cheart an Plean Gníomhaíochta don Óige san Úcráin, agus i limistéir eile ar domhan ina bhfuil coinbhleachtaí ar siúl, a bheith dírithe ar athléimneacht na hóige a mhéadú, ar thacaíocht a chur ar fáil do rannpháirtíocht shibhialta daoine óga agus iad a chumhachtú chun athruithe a dhéanamh ina bpobail féin, go háirithe i bhfianaise an téarnaimh iarchoinbhleachta.

3.3. Chugainn an teachtaireacht seo tráth atáimid tagtha slán as paindéim COVID-19, agus aithnítear inti an chaoi arb é an t-aos óg ba mhó agus ba mheasa a d'fhulaing le linn na géarchéime sin agus gur cuireadh isteach ar a gcuid oideachais agus a saorghluaiseacht. Cé go n-aithnítear an tionchar a bhí ag COVID-19 ar dhaoine óga san Eoraip, ní thugtar an aird chéanna air in áiteanna eile ar domhan, go háirithe sna tíortha i mbéal forbartha agus i stáit leochaileacha.

3.4. Go bunúsach, tacaímid leis an gcoincheap gur cheart na beartais inmheánacha uile a bhaineann leis an óige a cheangal ar shlí éigin leis an gcaidreamh seachtrach, agus na comhthéacsanna sonracha áitiúla/réigiúnacha ina dtarlaíonn na gníomhaíochtaí seachtracha á gcur san áireamh. Ina fhianaise sin, tá CESE i bhfách leis go ndéanfaí na beartais atá bainteach le Measúnú tionchair an Aontais Eorpaigh ó thaobh na hóige de a mholadh dóibh siúd a bhfuil an Plean Gníomhaíochta don Óige á chur chun feidhme acu.

3.5. Is díol sásaimh do CESE freisin go dtarraingíonn an Plean Gníomhaíochta don Óige ar Cholún Eorpach na gCeart Sóisialta agus ar Phlean Gníomhaíochta an Aontais maidir le Cearta an Duine agus an Daonlathas, ar uirlisí iad a chuireann i bhfáth go bhfuil rannpháirtíocht chomhionann, iomlán agus fhóinteach an aosa óig ag teastáil sa saol poiblí agus sa saol polaitiúil. Cé gur ar thús cadhnaíochta a bhíonn daoine óga maidir leis na hathruithe atá ag tarlú, is rómhinic fós tearcionadaíocht á déanamh orthu, rud atá ag teacht salach ar a gcearta bunúsacha. Is mór ag CESE an uaillmhian nach beag atá léirithe sa Phlean Gníomhaíochta don Óige agus an bhéim a leagtar ann go soiléir ar an ngníomhaíocht. Is mór aige freisin go n-aithnítear ann na gnéithe idirghlúine a bhaineann le dúshláin dhomhanda an lae inniu.

3.6. Tugtar le chéile sa teachtaireacht na príomhbheartais uile a bhaineann leis an óige i réimsí éagsúla. Maidir lena chur i gcrích, beidh roinnt maoirseacht uileghabhálach ag teastáil, go háirithe i bhfianaise na ngníomhaireachtaí soláthair éagsúla agus a éagsúla atá na beartais. Ba cheart dóibh siúd atá freagrach as an óige agus as an oideachas, d'eagraíochtaí don óige agus don aos óg féin a bheith i gceist leis sin, chomh maith le gníomhaireachtaí cúnaimh agus comhlachtaí náisiúnta eile de chuid na mBallstát, gníomhaireachtaí maoinithe agus ESSanna. Ar an gcuma chéanna, ní mór foinsí airgeadais, gníomhaithe agus táscairí éagsúla a chur san áireamh. Ar an iomlán, beidh dúshláin ann ach beidh toradh ar chóras maoirseachta éifeachtach agus d'fhéadfaí tógáil ar an toradh sin chun beartais a chur i gcrích go comhleanúnach.

([3]) IO C 429, 11.12.2020, lch. 44.
([4]) IO C 443, 22.11.2022, lch. 44..
([5]) IO C 486, 21.12.2022, lch. 46.

3.7. Is gá feabhas a chur ar bhailiú sonraí a bhaineann leis an óige agus é sin i mbeagnach gach réimse den ghníomhaíocht sheachtrach. Ní mór díriú ar an réimse dúshlánach seo agus an Plean Gníomhaíochta don Óige á chur i bhfeidhm ar bhonn céimneach, rud atá aitheanta sa mhapáil agus san anailísiú ar bhearnaí sna sonraí idirnáisiúnta maidir leis an óige a rinne an Coimisiún Eorpach le déanaí. D'fhéadfadh sé a bheith deacair aschuir agus torthaí a dhí-chomhiomlánú agus an bhaint a bhí ag aon chlár nó tionscnamh ar leith le toradh ar leith a dhéanamh amach go beacht. Dá bhrí sin, beidh anailís fhadaimseartha le déanamh ar na hidirghabhálacha uile i réimse na hóige.

3.8. Ba cheart don Aontas agus dá institiúidí uile oibriú i gcomhar leis an Ríocht Aontaithe chun a áirithiú nach gcaillfidh aos óg na tíre sin ná a n-eagraíochtaí óige meon an chomhair agus na foghlama idirchultúrtha a eascraíonn as an gclár Erasmus+, gan trácht ar an eolas agus an taithí a leanann, ná gach cineál eile comhair nach é. Ba cheart dul amach ar an uile dheis dá bhfuil ann chun an leas is mó is féidir a bhaint as na féidearthachtaí chun caidreamh a chothú athuair le ESSanna sa Ríocht Aontaithe, agus chun caidreamh nua a cheapadh agus a chothú freisin ([6]).

Ceannaireacht agus Rannpháirtíocht

3.9. Dírítear cuid mhór sa Phlean Gníomhaíochta don Óige ar cheannaireacht agus rannpháirtíocht. Is díol sásaimh é sin agus é ag teacht go mór leis na dea-chleachtais a mholtar agus obair ar siúl le daoine óga. Tá CESE den tuairim, áfach, go mbeidh cur chuige an-chuimsitheach agus an-mhachnamhach ag teastáil chun an cur chuige sin a chur i bhfeidhm tuilleadh i ngníomhaíochtaí seachtracha an Aontais. Fiú laistigh den Aontas agus de na Ballstáit, tá bóthar fada romhainn maidir le cleachtais rannpháirtíochta in ainneoin tréaniarrachtaí a bheith déanta. Is as obair mhaith i dtimpeallacht thacúil ar leibhéal an phobail a thagann ceannaireacht óige chun cinn go ginearálta. Fágann sin go mbíonn daoine óga in ann labhairt amach, toisc naisc a bheith acu lena bpiaraí agus taithí acu ar shaincheisteanna áitiúla, cuir i gcás an comhshaol, iompar, oideachas, meabhairshláinte, cúnamh sóisialta agus go leor eile. Is minic a éascaíonn ESSanna an obair sin. Tá súil againn go mbeidh na cláir théamacha maidir leis an tSochaí Shibhialta agus le Cearta an Duine agus an Daonlathas in ann díriú ar na riachtanais sin.

3.10. Dá bhrí sin, ní mór tosca áirithe gaolmhara a bheith ann le haghaidh dea-chleachtas sa réimse sin. Féachann clár Erasmus+ fós le tús áite a thabhairt do dhaoine óga atá ar bheagán deiseanna, is é sin aithnítear go bhfuil cuid mhaith fós le déanamh ag clár ceannródaíoch dá leithéid sa réimse sin. I réimse na dteagmhálacha duine le duine agus i réimse na soghluaisteachta, bíonn ról cinntitheach ag gnéithe riaracháin, cuir i gcás víosaí chun eispéireas réidh a áirithiú do na rannpháirtithe, agus is réimse é a bhfuil cur chuige coiteann ag teastáil ina leith. Má thagann na deacrachtaí sin a fhad le tíortha i mbéal forbartha, stáit leochaileacha nó tíortha ollsmachtacha fiú, is amhlaidh is mó fós na dúshláin a bheidh ann, is léir. Ar deireadh thiar, ní mór an obair cheannaireachta agus rannpháirtíochta ar fad atá beartaithe a bhunú ar thaithí na cosmhuintire agus ar an taithí phobalbhunaithe.

3.11. Ní mór dúinn a chinntiú nach ndéanfar an próiseas a aisiompú, is é sin tús áite a thabhairt do "ceannairí" nuair nach bhfuil aon ghlacadh ag an gcosmhuintir leo. Ní féidir le maoinitheoirí ná le heagraíochtaí neamhrialtasacha idirnáisiúnta an cheannaireacht sin a chruthú, agus ní mór a áirithiú go bhfuil naisc ar ardchaighdeán ann leis an gcosmhuintir. Dá bhrí sin, teastaíonn roghnú trédhearcach, modhanna oscailte agus cuimsitheacha agus cosaint ar a ngabháil ag stáit agus grúpaí eile, go háirithe i stáit leochaileacha. Tá tábhacht thar na bearta le páirteachas, rannpháirtíocht agus scileanna ceannaireachta agus ní mór dúinn bonneagar a thógáil a chuideoidh linn leis sin. Ní mór tosaíocht a thabhairt don tacaíocht fhadtéarmach d'eagraíochtaí don óige agus don tsochaí shibhialta de rogha ar chineálacha gearrthéarmacha cur chuige atá bunaithe ar thionscadail faoi leith. A mhéid a bhaineann le hidirghníomhú le ceannairí óga, bíonn straitéisí ag teastáil freisin chun déileáil le grúpa síorathraitheach neamhbhuan den chineál sin, grúpa daoine a fhásfaidh, a fhorbróidh agus a bheidh ag iarraidh bogadh ar aghaidh tráth éigin nó nach mbeidh an dara rogha acu ach bogadh ar aghaidh.

3.12. Ba cheart tacaíocht fhónta a chur ar fáil d'eagraíochtaí ar leibhéal na cosmhuintire a fheidhmíonn ar an láthair ionas gur féidir leo forbairt a dhéanamh orthu féin agus a bheith ina ngníomhaithe ábhartha ina bpobail áitiúla féin. Tá súil againn go dtabharfar aghaidh ar an méid sin tríd an obair a dhéanann an Bonn Braite Óige maidir le comhpháirtíocht idirnáisiúnta i ndáil leis sin, agus tríd an ardán idirphlé le heagraíochtaí óige mar chuid den Fhóram Beartais um Fhorbairt. Ina theannta sin, má thugtar tacaíocht do cheardchumainn agus d'eagraíochtaí don óige, cuidiú a bheidh ann chun daoine óga a spreagadh agus tacaíocht a thabhairt dóibh chun páirt dhaonlathach a ghlacadh ina n-ionad oibre. Is féidir le Comhairlí Náisiúnta don Óige feidhmiú mar a bheadh bonneagar fónta ann trínar féidir a chinneadh cé leis ar chóir oibriú sna tíortha comhpháirtíochta, chomh fada is a bheidh siad neamhspleách, agus is é an dála céanna é ag tionscnaimh ar nós an Tionscnaimh Dhomhanda um an Óige a lainseáil an eagraíocht don óige *Big 6* ([7]).

([6]) Tuarascáil faisnéise ó CESE maidir le *Cur chun feidhme an Chomhaontaithe um Tharraingt Siar idir an tAontas Eorpach agus an Ríocht Aontaithe, lena n-áirítear an Prótacal maidir le hÉirinn agus Tuaisceart Éireann*.

([7]) https://globalyouthmobilization.org/.

Modhanna chun an Beart a Dhéanamh

3.13. Is iomaí tagairt do Erasmus+ atá sa Phlean Gníomhaíochta don Óige, rud is díol sásaimh. I ndáil leis sin, seachnaítear cur chuige sa teachtaireacht lena ndéantar "an uile ní a cheapadh as an nua". Is féidir leas a bhaint as struchtúir agus próisis an chláir inár gcaidreamh seachtrach agus ba cheart leas a bhaint astu i gcás inarb ábhartha. Ó thaobh an plean a chur i gcrích, b'fhéidir gurbh fhiú fochodanna an chláir a dhí-chomhiomlánú, mar shampla an óige, scoileanna, gairmoideachas agus gairmoiliúint (VET) agus oideachas tríú leibhéal. Ba cheart deireadh a chur le bacainní, mar shampla víosaí, easpa maoinithe agus bacainní teanga, agus ba cheart díriú sa seachadadh ar an bhfoghlaim fhrithpháirteach, ar fhorbairt scileanna agus ar thaithí. I gcás gur gníomhaireachtaí náisiúnta a úsáidfear, ba cheart grinnfhiosrúchán cáiréiseach a dhéanamh orthu d'fhonn a áirithiú go n-urramófar gníomhaithe cuí na sochaí sibhialta agus a neamhspleáchas siúd.

3.14. Leis an ngairmoideachas agus an ghairmoiliúint tosaigh, éascófar infhostaitheacht daoine óga amach anseo agus a rannpháirtíocht san fhoghlaim ar feadh an tsaoil. Tacaíonn beartais agus dea-chleachtais i réimse an ghairmoideachais agus na gairmoiliúna le cuimsiú sóisialta daoine óga nach bhfuil i mbun oideachais, fostaíochta ná oiliúna agus lena lánpháirtiú i margadh an tsaothair.

3.15. Déantar naisc úsáideacha sa Teachtaireacht idir gníomhaíochtaí seachtracha an Aontais agus cearta an linbh, réimse inar fhorbair an tAontas straitéis le déanaí. Ba chuidiú é nascacht bhreise a chothú le Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe um Chearta an Linbh 1989 maidir leis an bPlean Gníomhaíochta don Óige a chur chun feidhme freisin, mar shampla trí úsáid a bhaint as tuarascálacha stát Choiste na Ginéive. Tá roinnt mhaith daoine óga faoi bhun 18 mbliana d'aois agus d'fhéadfadh na prionsabail sa Choinbhinsiún réamhráite feidhmiú mar a bheadh treoir ann, ach bíonn daoine is sine ná sin i gceist le hobair an Aontais i réimse na hóige freisin. Níor ceart féachaint ar 18 mbliana d'aois mar uathdheighilt ó thaobh aoise de i gcónaí.

3.16. Is cur chuige Fhoireann na hEorpa is gá a chur i bhfeidhm ionas gur féidir an Plean Gníomhaíochta don Óige a chur chun feidhme ar an leibhéal náisiúnta, réigiúnach agus iltaobhach. Ba cheart don Aontas, dá réir sin, dul in oiriúint do na riachtanais agus na himthosca sonracha sna réigiúin éagsúla. Tá CESE den tuairim go mbeadh sé fóinteach dá ndéanfadh na comhpháirtíochtaí a gcion féin chun bearnaí san eolas agus sna sonraí a líonadh maidir leis an óige, go háirithe na bearnaí a bhaineann leis na réimsí tosaíochta seo a leanas: forbairt scileanna digiteacha, an t-athrú aeráide agus an Comhaontú Glas. Sna míonna amach romhainn, beidh CESE ag iarraidh a fháil amach conas a dhéanfar na gníomhaíochtaí iomadúla a chur chun feidhme agus beidh sé réidh chun a chion féin a dhéanamh.

3.17. Bheimis ag súil le ráta freagartha ní b'airde le linn phróiseas comhairliúcháin an Phlean Gníomhaíochta don Óige agus le breis ionadaíochta sna freagraí. Tugann sé sin chun suntais an gá atá leis an bhfaisnéis ábhartha go léir maidir le hábhair thábhachtacha a chur ar fáil do dhaoine óga ionas go mbeidh siad in ann cinntí eolasacha a dhéanamh agus rannchuidiú go beacht agus go fóinteach leis an bpróiseas ceaptha beartas. Is féidir úsáid a bhaint as uirlisí ar nós Lipéad Cáilíochta na Gníomhaireachta Eorpaí um Fhaisnéis agus Comhairle don Aos Óg i ndáil leis sin.

4. **Barúlacha sonracha faoi chodanna den Phlean Gníomhaíochta don Óige**

4.1. Is toradh iad na forálacha sa Phlean Gníomhaíochta don Óige ar neart gníomhaíochtaí atá ar siúl faoi láthair a bheith á dtiomsú, agus beidh dúshláin ollmhóra ag baint leis an gcur chun feidhme, go háirithe tar éis phaindéim COVID-19. Beidh tábhacht thar na bearta le rochtain ar oideachas agus le comhionannas idir inscní agus tá dul chun cinn déanta sa réimse sin.

Oideachas

4.2. Teastaíonn nasc láidir le Bliain Eorpach na Scileanna chun an Plean Gníomhaíochta don Óige a chur i bhfeidhm go céimneach. Cuireann CESE chun suntais gur gá a chur san áireamh, lena n-áirítear a fhad a bhaineann le hathsciliú agus uas-sciliú daoine óga, a thábhachtaí atá riachtanais forbartha scileanna, go háirithe i réimse an mhaolaithe ar an athrú aeráide agus an oiriúnaithe don athrú aeráide, sa gheilleagar ciorclach, agus i réimsí na meabhairshláinte, na sláinte fisiciúla, agus na sláinte agus na gceart gnéis agus atáirgthe ([8]). Tá ríthábhacht le róil an idirphlé shóisialta agus shibhialta agus ní mór iad a neartú.

4.3. Arís, beidh páirtithe leasmhara éagsúla páirteach san oideachas agus beidh spriocanna soiléire agus tomhais shoiléire ag teastáil. Ní mór iarracht leanúnach a dhéanamh maidir leo siúd is deacra teagmháil a dhéanamh leo, go háirithe sna stáit is boichte agus is leochailí amuigh. Is díol sásaimh an tiomantas caiteachais 10 % ó Ionstraim an Choimisiúin Eorpaigh maidir leis an gComharsanacht, an Fhorbairt agus an Comhar Idirnáisiúnta agus sa bhuiséad daonnúil agus ba dheas linn é dá ngabhfadh gníomhaireachtaí agus stáit eile orthu féin a leithéid chéanna a dhéanamh freisin. Is iad na rialtais sna spriocthíortha a chaithfidh na réitigh fhadtéarmacha maidir le hoideachas a aimsiú agus ba cheart ról tábhachtach a bheith ag na ESSanna áitiúla. Ní féidir gurb é an comhphobal idirnáisiúnta an príomhghníomhaí san fhadtéarma. Táimid ag súil le dul chun cinn a dhéanamh maidir leis sin sa Chruinniú Mullaigh maidir le Claochlú an Oideachais.

([8]) IO C 100, 16.3.2023, lch. 38.

4.4. Is díol sásaimh iad na forálacha maidir le scoláireachtaí agus iontaobhais, ach ní mór aird a thabhairt ar shaincheisteanna roghnúcháin agus a áirithiú go mbeidh ESSanna rannpháirteach iontu. Agus na deiseanna sin á gcruthú, beidh sé tábhachtach go saineofar nósanna imeachta trédhearcacha, cothroma agus cuimsitheacha chun na rannpháirtithe i gcláir acadúla a roghnú, agus go dtabharfar tús áite ó thaobh rochtana de dóibh siúd atá ar bheagán deiseanna.

4.5. Tá sé ríthábhachtach an leas is fearr is féidir a bhaint as an gcaipiteal daonna le go bhféadfar cur leis an iomaíochas agus dul i ngleic leis an dífhostaíocht, agus an fhorbairt inbhuanaithe á hurramú san am céanna. Chuige sin, beidh lucht saothair ag teastáil a mbeidh réimse scileanna idirdhisciplíneacha acu, mar aon le hacmhainn oiriúnaithe. Ní mór an beartas oideachais agus oiliúna a fhorbairt agus a chur ar fáil i ndlúthchomhar leis na comhpháirtithe sóisialta agus ní mór breis béime a chur ar inniúlachtaí seachas ar cháilíochtaí. Cuideoidh sé sin leis an mbearna ó thaobh mímheaitseáil scileanna de a laghdú.

Eagraíochtaí don Óige

4.6. Leagtar amach sa teachtaireacht roinnt fóram agus comhlachtaí arb é is aidhm dóibh rannpháirtíocht daoine óga a spreagadh. Is díol sásaimh é Ardán an Fhóraim Beartais um Fhorbairt, chomh fada is a chinnteoidh sé naisc an phobail le heagraíochtaí don óige agus go bhfuil na heagraíochtaí sin neamhspleách, féineagraithe agus an t-aos óg féin ar an stiúir, más féidir sin.

4.7. Is díol sásaimh é go luaitear eagraíochtaí don óige sa teachtaireacht agus go ndéantar tagairt inti dá rannpháirtíocht siúd. Maidir le cur i bhfeidhm céimneach an Phlean Gníomhaíochta don Óige, b'fhiú leas a bhaint as na samhlacha éagsúla de chleachtas oibre don óige atá san Aontas. D'fhéadfadh an cleachtas sin a bheith ar aon chéim ábharthachta le guthanna daoine óga, ós rud é go gcuireann sé le hacmhainneacht an aosa óig ar an leibhéal áitiúil, agus, dá thoradh sin, ceapfar ceannairí óga a mbeidh cur amach acu ar an ngnáthshaol. Gheofar fianaise shuntasach agus samhlacha suntasacha i gComhpháirtíocht Chomhairle na hEorpa/AE agus san earnáil dheonach don óige.

4.8. D'fhéadfadh eagraíochtaí don óige a bheith ina n-acmhainn iontach chun an plean a chur i gcrích. Ba cheart Ballstáit an Aontais Eorpaigh a spreagadh trí mheán pleananna gníomhaíochta náisiúnta le páirt a thabhairt dá n-earnáil óige sa réimse sin. Ba cheart dúinne tosaíocht a thabhairt do dhea-shamhlacha agus d'obair ó eagraíochtaí óige an Aontais maidir le hobair forbartha, obair choinbhleachta agus obair maidir le cearta an duine de rogha ar shamhlacha d'fhorbairt na hóige ó na Stáit Aontaithe, mar shampla, a mbaintear leas astu go minic mar shamhlacha "réamhdhéanta" i dtíortha i mbéal forbartha agus i réigiúin eile, agus ar samhlacha iad sin nach mbeadh fréamhaithe sna luachanna céanna go minic. Bheadh an méid sin ag teacht leis an tiomantas réitigh shaincheaptha a bheith ann do réigiúin ar leith.

4.9. Na tiomantais maidir leis an oideachas a tugadh, ba cheart iad a chur i bhfeidhm sna córais neamhfhoirmiúla agus sheachfhoirmiúla atá i réim i bpobail, in ESSanna agus in eagraíochtaí oibre don óige. Tugtar dea-threoir maidir leis an méid sin sna sainmhínithe ó Unesco agus ó Chomhairle na hEorpa, agus san obair a rinneadh i gcomhthéacs na caibidile ar an óige de chuid Erasmus+. Ní mór dúinn a aithint a thairbhí don uile dhuine atá an fhoghlaim a dhéantar lasmuigh de shuíomh na scoile, ar foghlaim ar feadh an tsaoil í agus ar foghlaim í a chuimsíonn réimsí uile an tsaoil.

4.10. Bíonn tábhacht leis an idirphlé polaitiúil agus is spriocanna uaillmhianacha atá sa Phlean Gníomhaíochta don Óige, ach níor cheart dúinn neamhaird a thabhairt ar bheartais óige sna tíortha uile ná ar fhreagrachtaí na rialtas, ná ar an ngá atá le físor-earnáil dheonach agus le sochaí shibhialta. Maidir le cur i bhfeidhm an Phlean Gníomhaíochta don Óige, ní mór tacú freisin le forbairt bheartas i leith obair óige, le forbairt comhairlí náisiúnta óige nó comhlachtaí dá samhail, agus le cineálacha cur chuige, mar shampla Measúnú tionchair an Aontais Eorpaigh ó thaobh na hóige de agus cineálacha cur chuige eile nach é.

4.11. Tá naisc cheana féin ag eagraíochtaí don óige ar fud na cruinne, rud is léir ón obair atá déanta ag eagraíochtaí domhanda don óige faoi scáth *Big 6* agus ba cheart iad a bheith bainteach le cur i bhfeidhm céimneach an phlean, ag tógáil dóibh ar an obair atá déanta cheana agus a bheith ina samhail le haghaidh tionscnaimh eile. Ina theannta sin, ní mór a bheith cáiréiseach agus gan srianta ró-mhór a leagan síos maidir le cúrsaí rannpháirtíochta. Ní léir ar úsáideadh próisis rannpháirtíochta nuair a roghnaíodh na saincheisteanna i gcás an Chiste um Chumhachtú na hÓige. B'fhéidir nach roghnódh daoine óga i gcónaí na saincheisteanna a mheasann daoine eile a bheith tábhachtach, go háirithe sna tíortha i mbéal forbartha nó i stáit leochaileacha ina mbraithfí breis tábhachta a bheith le hábhair níos praiticiúla.

4.12. Is díol sásaimh iad na forálacha maidir le fothú acmhainneachta d'eagraíochtaí don óige agus ba cheart tacaíocht éifeachtach a bheith ann dóibh chun tús a chur le gluaiseachtaí na cosmhuintire sna tíortha comhpháirtíochta, ar féidir le toscaireachtaí an Aontais ról ríthábhachtach a bheith acu iontu ar fud an domhain. Ba cheart comhpháirtíochtaí le heagraíochtaí an Aontais a chur ar fáil, i gcás inarb iomchuí, agus beidh faireachán le déanamh ar an obair. Beidh sé tábhachtach éascaíocht a dhéanamh ar líonraí a chruthú agus a neartú le heagraíochtaí an Aontais agus eagraíochtaí neamh-AE araon.

Cur i gcrích éifeachtach

4.13. Bíonn neart gníomhaithe, beartas agus línte cistiúcháin bainteach leis an obair sin, cuir i gcás toscaireachtaí an Aontais, Ard-Stiúrthóireachtaí éagsúla de chuid an Choimisiúin, an tSeirbhís Eorpach Gníomhaíochta Seachtraí, Comhairle an Aontais Eorpaigh agus na Ballstáit, agus raon buiséad cúnaimh. Ní mór soiléireacht agus comhar trasearnála cuí a áirithiú le cur i bhfeidhm an Phlean Gníomhaíochta don Óige, rud a áiritheoidh go mbeidh béim láidir ar an spriocghrúpa ar deireadh thiar agus go mbeidh buiséad leordhóthanach ar fáil ag an am céanna.

4.14. I dtaca le coincheapa atá dírithe ar theagmhálacha a chothú, d'fhéadfaí cur le hobair atá ann cheana agus féachaint ar an nascadh agus ar thionscnaimh (Óige) eile de chuid Erasmus+. Chomh maith leis sin, d'fhéadfadh tionscadail Rannpháirtíochta Óige Erasmus+ (gan an ghné thrasnáisiúnta) a bheith ina ndea-shamhlacha le haghaidh tionscadail óige sna spriocthíortha.

4.15. Is iad na daoine óga a bheidh ina gceannairí amach anseo agus is iadsan a bheidh i mbun athruithe a dhéanamh, agus is ceart caitheamh leo mar chomhpháirtithe bunriachtanacha má tá rath le bheith ar Chlár Oibre 2030 don Fhorbairt Inbhuanaithe, ar Chomhaontú Pháras maidir leis an athrú aeráide agus ar an aistriú digiteach. Ba cheart a áirithiú, tríd an bPlean Gníomhaíochta don Óige, go ndéanfar daoine óga a chumhachtú ar an leibhéal polaitiúil, sóisialta agus eacnamaíoch trí ghníomhaíochtaí seachtracha an Aontais. Ag gníomhú dó i bhfianaise a thiomantais an moladh ón gComhdháil ar Thodhchaí na hEorpa a chur chun feidhme lena ról institiúideach a fheabhsú agus é a chumhachtú mar éascaitheoir agus mar ráthóir gníomhaíochtaí daonlathais rannpháirtíochta, cuir i gcás idirphlé struchtúrtha le ESSanna agus le painéil saoránach, tá CESE réidh chun a chion féin a dhéanamh.

4.16. Tá tagairtí go mion agus go minic don aistriú go dtí an aosacht sa Phlean Gníomhaíochta don Óige ar díol mór sásaimh iad, agus iad ag teacht le luachanna na hoibre óige san Aontas Eorpach. Ar na saincheisteanna tábhachtacha a bhaineann le hábhar anseo tá: go bhfoghlaimeodh daoine óga faoina gcearta agus a ndualgais mar shaoránaigh, sin agus an litearthacht airgeadais, teangacha iasachta, inbhuanaitheacht ár bpláinéid agus an fhiontraíocht. Ar an gcaoi chéanna, is díol sásaimh do CESE an nasc le Clár Oibre na Náisiún Aontaithe don Óige, don tSíocháin agus don tSlándáil, agus an glao ar rannpháirtíocht níos leithne leis na Náisiúin Aontaithe. Agus an Plean Gníomhaíochta don Óige á chur i gcrích, ní mór dúinn a aithint go bhfuil bearna idir daoine óga i gcoitinne agus an próiseas cinnteoireachta in an-chuid réimsí.

4.17. Tá ríthábhacht le Rún 2250 (2015) ó Chomhairle Slándála na Náisiún Aontaithe don Óige, don tSíocháin agus don tSlándáil mar uirlis chun daoine óga ar fud an domhain a thabhairt chun rannpháirtíochta. Sainaithnítear ann na cúig phríomhcholún le haghaidh gníomhaíochta: rannpháirtíocht, cosaint, cosc, comhpháirtíochtaí agus díscor agus athimeascadh. Leis an rún cinniúnach sin, iarrtar ar na Páirtithe is Sínitheoirí cead cainte a thabhairt don óige, murab ionann is riamh, sa phróiseas cinnteoireachta ar an leibhéal áitiúil, náisiúnta, réigiúnach agus idirnáisiúnta, agus féachaint an bhféadfaí sásraí a chur ar bun a chuirfeadh ar chumas an aosa óig a bheith rannpháirteach go fóinteach i bpróisis síochána. Ba cheart tacaíocht a thabhairt dóibh siúd ar mian leo an clár oibre sin a chur chun feidhme ar an leibhéal áitiúil agus ar an leibhéal náisiúnta. Dá ndéanfaí nascadh agus comhordú leis an gCiste um Chumhachtú na hÓige, thiocfadh a lán sineirgí as sin.

Inscne

4.18. Tá CESE den tuairim go bhfuil sé ríthábhachtach leas a bhaint as acmhainneacht daoine óga agus tacú leis an gcomhionannas inscne ar mhaithe leis an bhforbairt inbhuanaithe. Tá sé i gceist, a bhuí le gníomhaíochtaí seachtracha an Aontais, daoine óga a chumhachtú ar an leibhéal polaitiúil, sóisialta agus eacnamaíoch agus cuidiú leo páirt a ghlacadh sa phróiseas cinnteoireachta agus i gceapadh beartas ar bhealach fiúntach cuimsitheach. Measann CESE go mbaineann ríthábhacht le cumhachtú na gcailíní agus na mban óg chun an fhorbairt inbhuanaithe a áirithiú, agus is mór aige na tagairtí sa Phlean Gníomhaíochta don Óige maidir le comhionannas inscne a áirithiú agus deireadh a chur leis an idirdhealú. Tugann CESE le fios gur cheart an Plean Gníomhaíochta don Óige a chun feidhme trí bhíthin gníomhaíochtaí fiúntacha, straitéiseacha agus fadtéarmacha a rachaidh chun tairbhe d'fhir agus do mhná óga ar bhealach comhionann. Áirítear leis sin straitéisí a fhorbairt lena gcuirfear príomhshruthú inscne chun cinn i ngach réimse den ghníomhaíocht sheachtrach.

4.19. Is den tábhacht cur le líon na ndaoine óga, go háirithe mná óga, a mbeidh inniúlachtaí STEM (eolaíocht, teicneolaíocht, innealtóireacht agus matamaitic) agus scileanna digiteacha acu, agus spéis sna réimsí STEM a mhúscailt i gcailíní go luath ina saol, tacaíocht a thabhairt d'fhiontraithe ban agus d'eiseamláirí baineanna sna hearnálacha sin agus infheistíocht a dhéanamh i gcláir chun spéis in STEM a mhúscailt i gcailíní iar-bhunscoile.

Meabhairshláinte

4.20. Is díol sásaimh í an tagairt don mheabhairshláinte sa teachtaireacht agus tá súil againn go mbeidh an téama seo go mór in uachtar de réir mar a bheidh an Plean Gníomhaíochta don Óige á chur i gcrích. Ós rud é go mbaineann laigí le córais sláinte ar fud an domhain, ní mór cur lena bhfuil d'fheabhsuithe á ndéanamh sa réimse sin ar mhaithe le daoine óga.

Daoine faoi mhíchumas

4.21. Ina cheann sin, measann CESE gur tábhachtach an ní tagairt den sórt céanna a dhéanamh sa teachtaireacht do dhaoine óga faoi mhíchumas agus gur cheart béim mhór a leagan orthu freisin nuair a bhíonn an Plean Gníomhaíochta don Óige á chur i gcrích. Is minic a ligtear daoine óga faoi mhíchumas i ndearmad mar ghrúpa nuair a bhíonn cumhachtú agus rannpháirtíocht dhaonlathach an aosa óig á gcur chun cinn. Is é is lú is gann dóibh baint a bheith acu le cur chun feidhme an Phlean.

Deiseanna eacnamaíocha

4.22. Ach iad a bheith oiriúnach, beidh ríthábhacht le scileanna maidir leis na deiseanna eacnamaíocha a bheidh ann do dhaoine óga amach anseo a thapú. Is gá tacaíocht a thabhairt amach anseo d'fhiontraithe agus do ghnólachtaí nuathionscanta, lena n-áirítear i bhfoirm airgeadais agus creidmheasa, ós rud é go mbeidh go leor deiseanna ann, go háirithe sa réimse digiteach, go mór mór sa chuid sin den domhan atá i mbéal forbartha.

4.23. A fhad a bhaineann le deiseanna eacnamaíocha, is dea-shampla í samhail Ráthaíocht an Aontais don Aos Óg, ach í a choigeartú go hiomchuí chun deiseanna a chur ar fáil dóibh siúd nach bhfuil i mbun oideachais, fostaíochta ná oiliúna. Beidh gá le hoideachas maidir le cearta saothair agus sóisialta chun an clár oibre maidir le hobair chuibhiúil a fhíorú.

4.24. Beidh saincheisteanna, ina measc cúrsaí trádála, le scrúdú mar chuid den Phlean Gníomhaíochta don Óige, sna caibidlí faoin inbhuanaitheacht i gcomhaontuithe saorthrádála, mar shampla, agus ba cheart rannpháirtíocht na sochaí sibhialta, cuir i gcás eagraíochtaí don óige, a mholadh. Tá daoine óga fós orthu siúd is leochailí i leith saothar leanaí agus cineálacha eile drochíde. Má táthar chun cur ina éadan, ba cheart an comhrac i gcoinne saothar leanaí a áireamh ina chuid thábhachtach den Phlean Gníomhaíochta don Óige ionas gur féidir stop a chur faoi dheireadh is faoi dheoidh leis san 21ú haois. Chuige sin, ní mór acmhainní airgeadais a chruthú ionas nach mbeidh oibrithe leanaí ag brath a thuilleadh ar a n-ioncam. Ar an taobh eile, ní mór srian a chur le cumas gníomhaíochta cuideachtaí a théann i muinín saothar leanaí mar chuid dá slabhra táirgeachta domhanda.

4.25. Chomh minic lena athrach, is daoine óga is túisce a thugann turais chontúirteacha orthu féin agus iad ag dul ar imirce go dtí an Eoraip nó go háiteanna eile. Chun a chinntiú nach bhfágfar de rogha ag daoine óga ach turais chontúirteacha, ar turais neamhdhleathacha go minic iad, a dhéanamh thar theorainneacha idirnáisiúnta, ba cheart a áireamh ina chuid den Phlean Gníomhaíochta don Óige comhar gníomhach le tríú tíortha chun conairí daonnúla a chruthú agus cláir athlonnaithe a bhunú do dhaoine óga a ligfidh dóibh dul chun na hEorpa go sábháilte agus go dleathach.

An Bhruiséil, an 22 Márta 2023.

Uachtarán
Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa
Christa SCHWENG